

**SLOVENSKA
SKUPNOST
ODPRTE
ZNANOSTI**

1. seja Sveta Slovenske skupnosti odprte znanosti

MVZI, 5. april 2023

Evropski raziskovalni prostor – skupno prizadevanje na področju raziskav, inovacij in tehnologije

- + Evropa se je **z določili financiranja** nove raziskovalne finančne perspektive Obzorje Evropa ter s **strateškimi smernicami** za oblikovanje prenovljenega skupnega Evropskega raziskovalnega prostora zavezala k **načelom odprte znanost**.
- + S tem so se države članice Evropske unije, skupaj z Evropsko komisijo, zavezale k **reformi evropske znanosti**.
- + Načela odprte znanosti zahtevajo prost dostop do raziskovalnih rezultatov po načelu FAIR. To pomeni, da morajo biti raziskovalni rezultati: **najdljivi, dostopni, interoperabilni ter da jih je možno ponovno uporabiti**.
- + Z Evropskim oblakom odprte znanosti (EOSC) skušamo v Evropi vzpostaviti pogoje za izvedbo načel FAIR - **splet (internet) FAIR podatkov in storitev za znanost**.
- + EOSC bo evropskim raziskovalcem, inovatorjem, podjetjem, društvom in posameznikom **omogočil okolje**, v katerem bodo lahko objavljali, poiskali in ponovno uporabili podatke, orodja ter storitev za raziskovanje, inovacije in izobraževanje.

Vzporedno: nacionalna zakonodaja na področju odprte znanosti

- + **Zakon o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti** (ZZrID, Ur. list RS šte. 186/21, <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO7733>);
- + **Resolucija o znanstvenoraziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2030** (ReZrIS30, Ur. list RS šte. 49/22, <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=RESO133>);
- + **Uredba o izvajanju znanstvenoraziskovalnega dela v skladu z načeli odprte znanosti** (v medresorskem usklajevanju; <https://e-uprava.gov.si/drzava-in-druzba/e-demokracija/predlogi-predpisov/predlog-predpisa.html?id=14019>);
- + **Akcijski načrt za odprto znanost** (izvedba ukrepa 6.2 ReZrIS30 in 40. člena ZZrID) (v medresorskem usklajevanju);
- + **Načrt razvoja raziskovalne infrastrukture 2030** (NRRI 2030) (https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/ZNANOST/Novice/NRRI-2030/NRRI-2030_SLO.pdf).

Nacionalna iniciativa EOSC

- + **2019–2023:** Projekt H2020: National Initiatives for Open Science in Europe (ni4os.eu) (Arnes in UM UKM)
 - + Cilj: vzpostaviti iniciativo za nacionalni oblak odprte znanosti
- + **2021–2022:** Delovna skupina za pripravo Dogovora o sodelovanju v Slovenski skupnosti odprte znanosti (v nadaljevanju SSOZ) (predstavniki: MVZI, Arnes, UM UKM, NIB, ZRC SAZU, CTK, UL FDV/ADP, UL/Rektorat ...)
- + Vzpostavljeno [obveščanje](#) članov/novice
- + **2021:** Mreža znanja – tematski program posvečen odprti znanosti, e-infrastrukturi in EOSC
- + **2021:** Imenovanje nacionalnega predstavnika: Arnes
- + **2022:** portal SSOZ (odprtaznanost.si) v izdelavi
- + **2022:** [Dan odprte znanosti 2022](#) (tripartitni EOSC dogodek)
- + Nacionalni EOSC katalog storitev in servisov (zametek)

EOSC - organizacija

- + **Upravljanje EOSC 2021–2027:** Države EU in države, pridružene programu Obzorje 2020, zastopane v upravnem odboru EOSC, so se soglasno strinjale, da bodo od leta 2021 vodile EOSC kot evropsko partnerstvo v okviru Obzorja Evropa.
- + Novi model upravljanja, dogovorjen z državami EU za trenutno fazo izvajanja EOSC po letu 2020, je tristranski in vključuje:
 - + **Evropsko komisijo**
 - + **Združenje „EOSC Association“** (predstavlja evropski raziskovalni prostor)
 - + **EOSC usmerjevalno telo** (predstavlja države EU in države, pridružene programu Obzorje Evropa); predstavnika Slovenije:
 - + **Peter Sterle, MVZI**
 - + **Jan Jona Javoršek, IJS**
- + Nacionalni predstavnik Slovenije v Združenju EOSC: **ARNES**
- + Opazovalca v Združenju EOSC iz Slovenije (**NIB, UM**)

EOSC-A delovne skupine:

- + Semantic Interoperability Task Force:
 - + Milan Ojsteršek (**UM FERI**)
- + Data stewardship, curricula and career paths Task Force:
 - + Dunja Legat (**UM UKM**)
- + Technical Interoperability of Data and Services Task Force:
 - + Barbara Koroušić Seljak (**IJS**)
- + Researcher Engagement & Adoption Task Force:
 - + Maja Dolinar (**Eurodoc**)
- + Research careers, recognition and credit Task Force:
 - + Sebastian Dahle (**Eurodoc**);
 - + Marko Petek (**NIB**)
- + Upskilling Countries Task Force:
 - + Marko Drobňjak (**ARNES**)

Slovenska skupnost odprte znanosti

- + **Slovenska skupnost odprte znanosti** ni pravna oseba.
 - + Podpisniki/člani se v skupnost združujejo **prostovoljno**.
- + Podpisniki/člani se strinjajo, da je SSOZ uradno ustanovljena, ko dogovor o sodelovanju podpišejo vsaj trije podpisniki Dogovora o sodelovanju v Slovenski skupnosti odprte znanosti.
- + Ni nastala nova skupna organizacija ali konzorcij ustanov ali katera koli druga oblika formalnega združevanja,
 - + temveč **prostovoljna platforma za sodelovanje, koordinacijo in ustvarjanje kritične mase za poenotenje infrastrukture, storitev, izobraževanja in veščin**, s ciljem doseganja trajnosti in krepitve sodelovanja.

Članstvo v SSOZ

+ **Člani** SSOZ so akademske, raziskovalne, razvojne, izobraževalne ter druge ustanove

+ javnega in

+ zasebnega prava,

+ zveze,

+ infrastrukture in

+ drugi, ki izkazujejo interes za sodelovanje.

+ **Pridruženi člani**

+ fizične osebe z izpolnitvijo pristopne izjave izrazijo interes sodelovati v SSOZ.

- Člani sestavljajo Svet SSOZ – volilna pravica.
- Pridruženi člani lahko sodelujejo na sestankih Sveta SSOZ, vendar nimajo volilne pravice; lahko sodelujejo v stalnih in občasnih telesih SSOZ

Financiranje SSOZ

- + Za administrativno podporo dejavnosti delovanja SSOZ se bodo sredstva zagotavljala s financiranjem
 - + preko ministrstva, pristojnega za znanost, glede na veljavne predpise ter strateške in akcijske dokumente s področja znanosti.
- + Za izvajanje nalog posameznih članov v okviru SSOZ, ki predstavljajo skupni interes, člani zagotavljajo sredstva v okviru svoje dejavnosti.
- + Člani SSOZ si bodo prizadevali pridobivati tudi projektna in druga sredstva, katerih rezultati dejavnosti bodo omogočili razvoj odprte znanosti v Sloveniji in predstavljali vzajemno korist za vse deležnike SSOZ.

Člani SSOZ (na dan 5. 4. 2023 – 29 članov)

- + ARNES
- + ADP UL FDV
- + CTK UL
- + CLARIN.SI
- + Društvo Mlada akademija
- + Fakulteta za informacijske študije v Novem mestu
- + InnoRenew CoE
- + Institut informacijskih znanosti
- + Institut "Jožef Stefan"
- + Inštitut za intelektualno lastnino
- + Inštitut za narodnostna vprašanja
- + Inštitut za odprte podatke in intelektualno lastnino
- + Kmetijski inštitut Slovenije
- + Nacionalni inštitut za biologijo
- + Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana
- + RDA (Research Data Alliance) vozlišče Slovenije
- + Univerza na Primorskem, Univ. knjižnica
- + Univerza v Ljubljani
- + Univerza v Ljubljani, Teološka fakulteta
- + Univerza v Mariboru
- + UM FERI, Laboratorij za heterogene računalniške sisteme
- + UM, Univerzitetna knjižnica Maribor
- + UM, Univerzitetna založba
- + Univerza v Novi Gorici
- + Urbanistični inštitut Republike Slovenije
- + Založba Univerze na Primorskem
- + Zavod za gradbeništvo Slovenije
- + Znanstveno-raziskovalno središče Koper
- + ZRC SAZU, Založba ZRC

Člani bodo deležni

- + **Sodelovanja** pri koordinaciji **nacionalnih aktivnosti** na področju odprte znanosti.
- + Sodelovanja pri oblikovanju nacionalnih in **EU politik odprte znanosti**, zastopanje specifičnih interesov ustanove in znanstvenikov.
- + **Platforme** za nacionalno sodelovanje na področju **odprte znanosti in e-infrastruktur** (skupni projekti in pobude).
- + **Krepitve raziskovalnih zmogljivosti institucij** in kakovosti raziskav.
- + **Lažjega povezovanja** nacionalnega raziskovalnega prostora z evropskim (podatki + sistemi sodelovanja).
- + **Trajnostnega obstoja nacionalnih podatkovnih infrastruktur** in e-infrastruktur.

SSOZ – POVEZOVANJE IN USKLAJENI RAZVOJ

spletna stran: odprtaznanost.si

Svet Slovenske skupnosti odprte znanosti

- + Z ustanovitvijo SSOZ se konstituira **Svet SSOZ**.
- + Člani se strinjajo, da si bodo **prizadevali za doseg ciljev** SSOZ in da bodo za izvajanje tega dogovora oblikovali Svet SSOZ.
- + Svet SSOZ je najvišji **organ skupnosti**, ki upravlja SSOZ.
- + **Koordinacijsko telo**, ki upravlja SSOZ, sestavljajo vsi podpisniki Dogovora.
- + Za doseganje določenih ciljev Svet SSOZ imenuje **stalna in občasna strokovna telesa**.
- + **Organizacijsko in administrativno pomoč** SSOZ in delovanju Sveta SSOZ nudi Univerza v Mariboru, Univerzitetna knjižnica Maribor.

Organizacijska in administrativna pomoč SSOZ

- + **Arnes** v Združenju Evropskega oblaka odprte znanosti **zastopa** Republiko Slovenijo kot imenovani nacionalni predstavnik.
- + **Koordinator SSOZ je UM UKM.**
- + **Organizacijsko in administrativno pomoč SSOZ** in delovanju Sveta SSOZ nudi Univerza v Mariboru, Univerzitetna knjižnica Maribor, v sodelovanju z Arnes.
- + UM UKM in Arnes sta **skrbnika spletnega portala SSOZ.**
- + Arnes ter UM UKM sta **člana Sveta SSOZ po funkciji.**

SSOZ in Akcijski načrt RISS, Ukrep 6.2

+ Organizacija skupnosti

- + A6.2.4/1.1: **Identifikacija deležnikov** (JRO, RI, e-infrastrukture, knjižnice, računalniški centri, ponudniki storitev za raziskovalce, evropske in mednarodne RI iniciative ...)
- + A6.2.4/2.1: **Dogovor o sodelovanju** na področju odprte znanosti – nacionalne iniciative za Evropski oblak odprte znanosti – EOSC.
- + A6.2.4/2.2: **Povezovanje** slovenske raziskovalne skupnosti z Evropskim oblakom odprte znanosti – EOSC in zastopanje Slovenije v EOSC Association.
- + A6.2.4/2.3: **Ustanovitev koordinacijskega telesa** (Svet nacionalne infrastrukture odprte znanosti, ki bo deloval kot upravljavsko telo Slovenske skupnosti odprte znanosti) in sodelovanje z MVZI v smislu usklajevanja aktivnosti na nacionalnem nivoju.

Svet SSOZ

V povezavi: **Akcijski načrt RISS A6.2.1/3.1**: Vzpostavitev sveta nacionalne infrastrukture odprte znanosti za podporo razvoju nacionalnega ekosistema infrastrukture odprte znanosti in **A6.2.4/2.3**.

SSOZ in Akcijski načrt RISS, Ukrep 6.2

- + A6.2.4/3.1: Vzpostavitev **stalne strokovne in administrativne podpore SSOZ** in vzdržno financiranje nacionalne skupnosti.

Predlog: ustanovitev podporne pisarne EOSC Slovenija – koordinacija SSOZ (UM UKM + Arnes)

Upravljanje SSOZ:

- + **Pravilnik SSOZ** - vsebinsko/postopkovno dopolnjen Dogovor o sodelovanju.
- + Iz dogovora: Natančnejša pravila, ki določajo delovanje SSOZ, ureja **poslovník SSOZ**, ki ga sprejme Svet SSOZ z več kot polovico glasov navzočih članov.
- + A6.2.4/3.2: Vzpostavitev in vzdrževanje **kataloga SSOZ** nacionalnih storitev, RI in drugih orodij ter izobraževanj in usposabljanj v odprtem dostopu.
- + A6.2.4/3.3: **Vključevanje** nacionalnih storitev, RI in drugih orodij v odprtem dostopu v katalog Evropskega oblaka odprte znanosti (EOSC).

Predlog: Občasno strokovno delo za pripravo pravilnika in poslovníka Slovenske skupnosti odprte znanosti in drugih aktov SSOZ (npr. kriterijev za uvrščanje v katalog storitev in servisov)

Naloge SSOZ iz Akcijskega načrta RISS, Ukrep 6.2

- + **A6.2.1/3.6: Vzpostavitev slovenskega monitorja odprte znanosti,**
 - + ki bo **kvantitativno predočil uspešnost** Slovenije na področju odprtega dostopa do raziskovalnih publikacij, podatkov, namensko razvite raziskovalne programske opreme in drugih relevantnih digitalnih objektov, in po zgledu dobrih praks drugih držav na tem področju ponazoril nivo odprtosti slovenskega javno financiranega raziskovalnega sistema.
 - + Monitoring, oz. **analitika odprtega dostopa** bo urejena v aplikaciji dCOBISS, ki bo usklajena z monitorjem odprte znanosti na EU ravni ter bo skladna z EOOSC.
- + **6.2.4/2.5: Observatorij odprte znanosti.**

Predlog: naloga podporne pisarne EOOSC Slovenija in Sveta SSOZ

Spremljanje napredka

+ Spremljanje napredka na področju odprte znanosti v Sloveniji in širše (iz dogovora naloga SSOZ):

➤ **EOSC Observatory** (<https://eoscobservatory.eosc-portal.eu/home>)

Observatorij EOSC je orodje za spremljanje politik, praks in učinkov članic EU povezanih z evropskim oblakom odprte znanosti (EOSC; EOSC Future)

- Izvajanje in sprejemanje EOSC na institucionalni, nacionalni in evropski ravni.
- Štiri ključne dejavnosti spremljanja, ki se izvajajo z anketami o zbiranju podatkov:
 - Kazalniki za spremljanje stopnje pripravljenosti na EOSC
 - Kazalniki za spremljanje EOSC partnerstva
 - Prispevki k partnerstvu EOSC
 - Politike, pomembne za EOSC ekosistem

➤ **Open Science Observatory** (OpenAIRE)

(<https://osobservatory.openaire.eu/continent/europe/overview>)

➤ Iz akcijskega načrta RISS, 6.2: **Observatorij občanske znanosti (CTK UL)**

National contributions 2021

EOSC Policies ▼

EOSC-relevant Policies

Implementation Measures

Financial Strategies

EOSC-relevant Activities

EOSC-relevant Services

EOSC-relevant Infrastructure

EOSC Practices ▼

Graph view

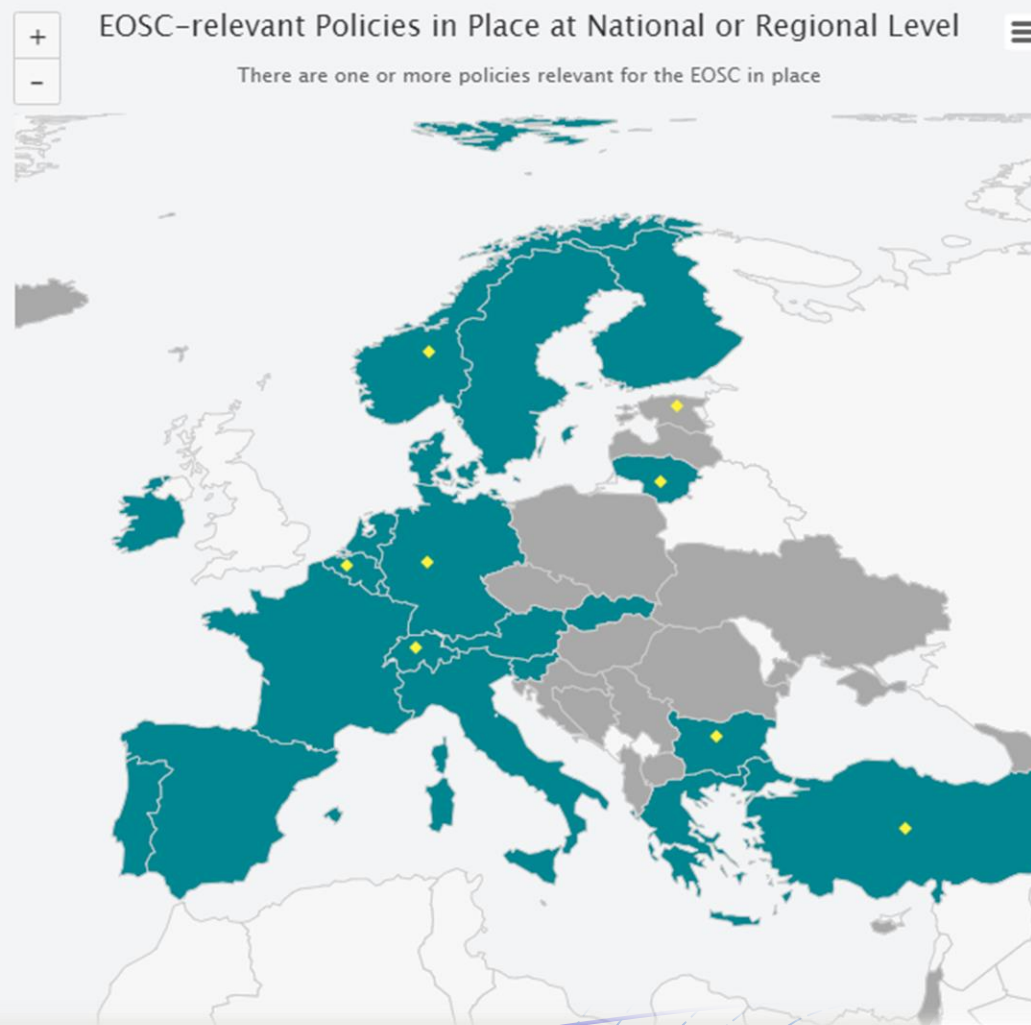
Table view

Select one of the following to change the view of the map

- There are one or more policies relevant for the EOSC in place
- Policy in planning
- One or more of the open science policies explicitly mentions EOSC
- Policy addresses Open access to data, data management and/or FAIR
- Policy addresses FAIRisation of data
- Policy addresses Open access to software
- Policy addresses Preservation and reuse of scientific information
- Policy addresses Infrastructures that include aspects of open science
- Policy addresses Skills and competencies
- Policy addresses Incentives and rewards
- Policy addresses Citizen science

EOSC-relevant Policies in Place at National or Regional Level

There are one or more policies relevant for the EOSC in place

Naloge SSOZ iz Akcijskega načrta RISS, Ukrep 6.2

- + **A6.2.1/3.10**: Vzpostavitev politike odprtega dostopa do raziskovalne e-infrastrukture financirane iz javnih finančnih sredstev (deležniki: MVZI, SSOZ, ARRS, SLING, Arnes, IZUM).
- + **A6.2.2/1.1**: Prilagoditve predpisov Javne agencije za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije ARRS in razpisnih pogojev za sofinanciranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti /.../ za vrednotenje in ocenjevanje znanstvenoraziskovalnega dela (deležniki: ARRS, SSOZ).
- + **A6.2.2/2.1**: Prilagoditve predpisov Nacionalne agencije za kakovost visokega šolstva - NAKVIS /.../ za vrednotenje in ocenjevanje znanstvenoraziskovalne in izobraževalne dejavnosti (deležniki: NAKVIS, SSOZ).

Predlog: stalno strokovno telo za pripravo predlogov politik in predpisov za podporo delovanju po načelih odprte znanosti

Naloge SSOZ iz Akcijskega načrta RISS, Ukrep 6.2

- + **A6.2.1/4.5:** Izvajanje tečajev za raziskovalce na področju odprte kode (deležniki: IZUM, Arnes, SSOZ)
 - + Izdelan program izobraževanj.
- + **A6.2.1/4.2:** Podpora raziskovalcem na začetku kariere za spodbujanje udejstvovanja na področju odprte znanosti (spodbujanje prakticiranja odprte znanosti /.../; deležniki: JRO, SSOZ, ARRS, MVZI)
 - + Izdelan je načrt aktivnosti in zagotovljeno njegovo izvajanje do 2030 (do leta 2026 se upošteva financiranje iz NOO – projekt: A6.2.1./2.1, kasneje iz ustreznih drugih virov, kot bo opredeljeno v načrtu).

Predlog:

stalno strokovno telo za enoten izobraževalni program

Naloge SSOZ iz Akcijskega načrta RISS, Ukrep 6.2

- + **A6.2.1/3.5:** Nadgradnja bibliografskih zapisov v sistemu COBISS z metapodatki o digitalnih objektih v skladu s standardi, ki omogočajo metapodatkovni opis FAIR digitalnih objektov (deležniki: IZUM, UM FERI).
- + **A6.2.3/2.7:** Nadgradnja procesov nacionalne infrastrukture odprtega dostopa za zagotavljanje odprto dostopnega objavljjanja digitalnih objektov po načelih FAIR v vseh fazah življenjskega cikla znanstvenoraziskovalnega dela (deležniki: UM FERI, ARRS, JRO, SSOZ).
- + **A6.2.3/2.8:** Vzpostavitev sistema odprtih recenzij v repozitorijih nacionalne infrastrukture odprtega dostopa (deležnik: UM FERI).

Predlog:

vzpostavitev skupnosti uporabnikov nacionalne infrastrukture odprtega dostopa

- Upravljanje

- Skupščina (General Assembly) deluje kot predstavniški organ in kot končni organ odločanja.
- Upravljanje (Management): skrbi za optimizacijo procesov in deluje kot posrednik pri koordinaciji med partnerji initiative. Sestavljata ga upravni odbor in sekretariat.
- Usmerjevalni odbor (Steering Committee) zagotavlja osnovno usmeritev pobude. Sestavlja ga po en predstavnik deležnikov, skliče pa ga skupščina.
- Sinergijska ekipa (Synergy Team) koordinira delo delovnih skupin
- EOOSC Café je odprti forum, ki zagotavlja zunanje spodbude.

- Delovne skupine:

- Austria Country Report; Collections
- Data Stewardship; Key Performance Indicators
- Researcher Engagement in Austria
- Stakeholder Engagement; Technical Infrastructure; Training

- Svet HR-OOZ (Vijeće HR-OOZ)

- Kriteriji za pristupanje Inicijativi za HR-OOZ
- Poslovnik Inicijative za HR-OOZ
- Pravilnik Hrvatskog oblaka za otvorenu znanost (HR-OOZ)
- Kriteriji uvrštavanja u katalog usluga i resursa hrvatskog oblaka za otvorenu znanost (HR-OOZ)

- Delovne skupine:

- Radna skupina za definiranje strukture i načela HR-OOZ-a
- Radna skupina za izradu prijedloga nacionalnog plana i politika otvorene znanosti
- Predložak za formiranje novih radnih skupina

Predlogi

+ Ustanovitev podporne pisarne EOSC Slovenija

+ Stalna strokovna telesa:

- + za spremljanje izvajanja akcijskega načrta;
- + observatorij odprte znanosti: naloga podporne pisarne EOSC Slovenija in Sveta SSOZ;
- + za pripravo predlogov politik in predpisov za podporo delovanju po načelih odprte znanosti;
- + skupnost uporabnikov nacionalne infrastrukture odprtega dostopa;
- + za pripravo enotnega izobraževalnega programa (tudi naloga razpisa Prilagoditev JRO ...)
- + ...

+ Občasno strokovno telo

- + za **pripravo pravilnika in poslovnika Slovenske skupnosti odprte znanosti in drugih aktov SSOZ;**
- + za vzpostavitev kriterijev za uvrščanje storitev in servisov v katalog SSOZ;
- + ...

+ Oblikovanje obrazca za predlog ustanovitve stalnih in občasnih strokovnih teles

+ Poziv za članstvo v strokovnih telesih

- + članstvo v stalnih in občasnih strokovnih telesih SSOZ: člani in pridruženi člani

odprtaznanost.si

info@odprtaznanost.si